

**СТОПАНСКА
АКАДЕМИЯ „Д.А.
ЦЕНОВ – СВИЩОВ**

ДИПЛОМНА РАБОТА

НА ТЕМА:

**УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ И ПОЛИТИКАТА НА
СБЛИЖАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ**

Дипломант:

Научен ръководител:

Свищов, 2017

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Увод</i>	2
ГЛАВА 1 ТЕОРЕТИЧНИ И МЕТОДИЧНИ ОСНОВИ НА ЖИЗНЕНИЯ ЦИКЪЛ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА	4
<i>1.1. Жизнен цикъл на земеделските стопанства – същностна характеристика, фази, модели и особености</i>	4
<i>1.1.1. Определения и критерии за измерване</i>	13
<i>1.1.2. Ролята на полупазарните земеделски стопанства в селските райони на Европа</i>	16
<i>1.2. Устойчиво развитие на земеделието. Фаза на икономически растеж – основни характеристики и критерии за определяне</i>	21
ГЛАВА 2 ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОСП НА ЕС ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ПОЛУПАЗАРНИТЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА В БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2007-2013 Г	30
<i>2.1. Състояние и развитие на полупазарните земеделски стопанства в страните от ЕС при условията на ОСП</i>	30
<i>2.2. Анализ на състоянието на полупазарните земеделски стопанства България за периода 2007-2013г.- тенденции на развитие</i>	39
<i>2.3. Основни слабости възпрепятстващи развитието в полупазарните земеделски стопанства в България и успешното прилагането на мярка 141 от ПРСР</i>	50
ГЛАВА 3 НАСОКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРАКТИКАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПОЛУПАЗАРНИТЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА В БЪЛГАРИЯ ПРИ УСЛОВИЯТА НА ПРСР 2014-2020 Г	60
<i>3.1. Насоки за усъвършенстване на управлението на земята</i>	65
<i>3.2. Насоки за технологична модернизация</i>	73
<i>3.3. Насоки за повишаване на управленските компетенции на земеделските производители</i>	80
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	89
ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	91

УВОД

Селското стопанство е в основата на икономическата система на всяка страна. В допълнение към осигуряването на храни и суровини, то също предоставя възможности за заетост за много голям процент от населението. Към 2009 година една трета от работещите в света работят в селското стопанство и разчитат пряко на него като средство за препитание¹. Изпреварва го единствено секторът на услугите, който е на първо място с най-голям брой заети. Селското стопанство е основен източник на национален доход за повечето развиващи се страни, но въпреки големия брой на заетите, селскостопанската продукция представлява едва 6% от общия брутен вътрешен продукт на страните в световен мащаб. В развитите страни обаче, този дял е много по-нисък (1,2% в Съединените щати и 1,9% в Европейския съюз)¹. Стабилният селскостопански сектор осигурява на нацията продоволствена сигурност, която е основното изискване на всяка страна. Аграрната структура е дългосрочна структура в широкия смисъл на понятието, като в по-голям мащаб нейната стабилност зависи повече от регионалните, социални, културни и исторически фактори, отколкото от предприетите от държавата дейности.

В резултат от реформите в страните в преход от Централна и Източна Европа (радикалната аграрна реформа в началото на 90-те години, ликвидацията на кооперативната организация и разрушаването на съществуващите селскостопански и пазарни структури), настъпва процес на значителната фрагментация на земеделската система. Тя става доминирана от група малки и средни аграрни производители, за които е характерно, че освен за себе си, произвеждат земеделски продукти и за пазара, но този дял не надвишава 50 % от общата произведена продукция. Така се създава една дуалистична структура – присъствие на малък брой пазарно ориентирани големи стопанства и на множество малки стопанства, част от които полупазарни, които използват продукцията си за осигуряване на продоволствените нужди на собствените си домакинства.

По този начин, на домакинствата в полупазарните земеделски стопанства се налага да вземат множество решения, свързани с доходоносните си дейности. Независимо че ППЗС са често неизгодни от гледна точка на селскостопанския бизнес, те продължават да съществуват с течение на времето. Все още не са изяснени всички причини за тази устойчивост, но като цяло се приема, че тези домакинства са изиграли

¹ [Key Indicators of the Labour Market Programme](#). // *International Labour Organization, 2009.*

важна роля в осигуряването на храна и подслон по време на икономическите сътресения на преходния период.

Настоящата дипломна работа има за **цел** да изследва ефективното управление на проекти за развитие на полупазарните земеделски стопанства като механизъм за развитие на интеграцията на регионите в ЕС.

Политиката на ЕС за развитие на селските райони помага на селските райони на ЕС да отговорят на широк спектър от икономически, екологични и социални предизвикателства на 21-ви век. Политиката за развитие на селските райони споделя редица цели на други европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ).

Обект на изследването е общата селскостопанска политика на ЕС, а **предмет** – управлението на проекти в областта на полупазарните земеделски стопанства като такива по мярка 141.

За постигане на целта се поставят за решаване следните основни задачи:

- 1) Характеризиране и представяне на типологията на ППЗС**
- 2) Да се разкрият програмните фактори на въздействие върху развитието на ППЗД**
- 3) Да се предложат мерки за подобряване на управлението на проекти в областта на ППЗС**

Научен и практически интерес представляват тези полупазарните земеделски стопанства, за които се предполага, че имат потенциал за развитие и чрез използването на подходящите мерки на общата стопанска политика (ОСП) могат да се превърнат в жизнеспособни пазарно ориентирани стопанства. Въведени са редица политически мерки, свързани с този въпрос, особено в контекста на разширяването на Европейския съюз. Специална преходна мярка за ППЗС е въведена в Програмата за развитие на селските райони през 2008 г. за насърчаване на развитието на малките земеделски стопанства до пазарно ориентирани частни стопанства.

Налице е продължаващ дебат за това какво би могло да подтикне ППЗС да станат по-доходоносни или пък да напуснат сектора. Резултатите от проучванията в тази област биха насърчили структурните промени в сектора на селското стопанство и икономиката в селските райони като цяло. За целта е необходимо добре да се познават типовете ППЗС, техните характеристики и начина им на поведение.